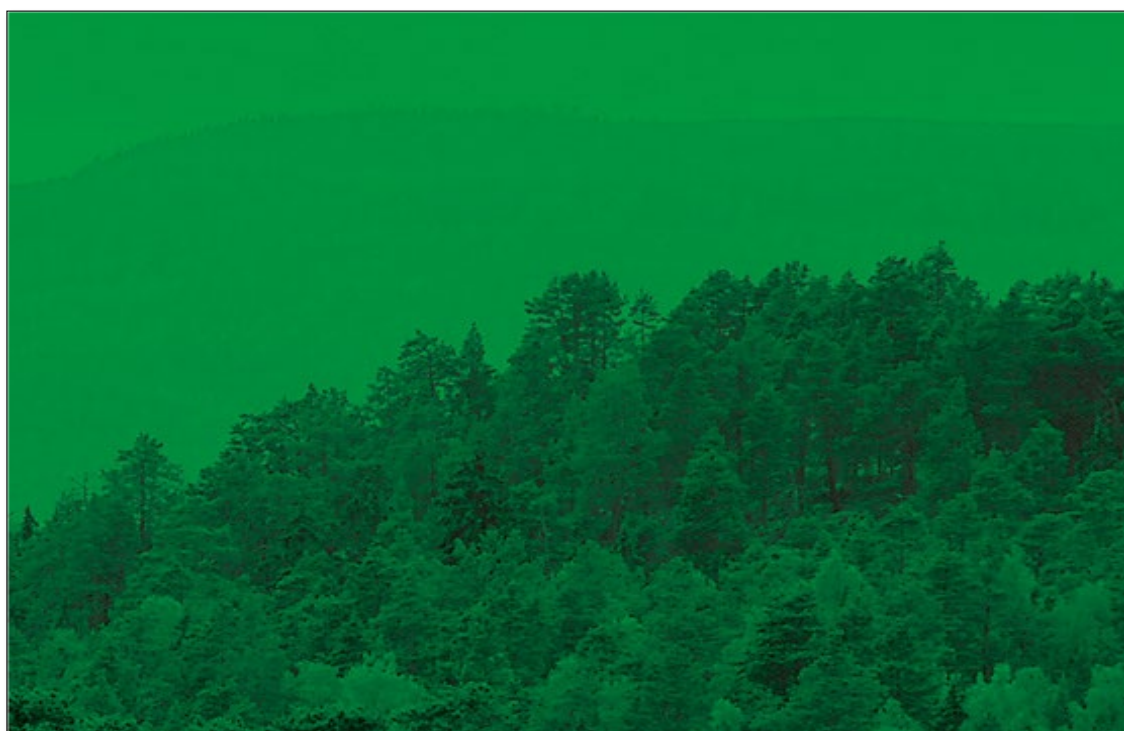

Miljösamverkan
Sverige

Samråd enligt 6 kap. miljöbalken

Handläggarstöd med fokus på undersöknings- och
avgränsningssamråd

Länsstyrelserna

Huvudmän

Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Jordbruksverket samt Havs- och vattenmyndigheten

Webbplats

www.miljosamverkansverige.se

E-postadress

miljosamverkansverige@lansstyrelsen.se

Illustrationer Dietmar Design

Förord

Miljösamverkan Sverige publicerade 2013 ett handläggarstöd för samråd enligt 6 kap. miljöbalken. Det har använts av länsstyrelserna och varit uppskattat. I och med genomförda förändringar i 6 kap. miljöbalken blev handläggarstödet inaktuellt i vissa delar. Det fanns behov av uppdatering och komplettering som detta projekt fått i uppdrag att genomföra. Till viss del påbörjades detta arbete innan projektstart. Miljösamverkan Sverige tog 2019 fram en ny folder samt ett utkast till checklista utifrån den nya lagstiftningen. Detta gjordes med hjälp av konsult.

Under 2019-2020 har vi bearbetat texterna utifrån förändrad lagstiftning och kompletterat handläggarstödet med Natura 2000 och vattenverksamhetsperspektivet. Projektet avslutades i juni 2020.

Syftet med projektet har varit att handläggarstödet ska ge möjlighet till en ökad samsyn mellan länsstyrelserna, effektivare arbetssätt och bättre förutsättningar för en rättssäker handläggning. Ett bra stöd till handläggarna i arbetet med samrådsprocessen underlättar tillståndsprövningen för alla parter.

Följande personer har deltagit i projektgruppen:

- Karl-Martin Calestam, Länsstyrelsen i Stockholms län
- Veronica Driberg, Länsstyrelsen i Dalarnas län
- Erika Holgersson, Länsstyrelsen i Jämtlands län
- Charlotte Jönsson, Länsstyrelsen i Skåne län
- Lotta Schurmann, Länsstyrelsen i Hallands län
- Carina Lif, Miljösamverkan Sverige, projektledare

Till projektet har funnits en bred sammansatt referensgrupp som bidragit med många kloka synpunkter. Ett varmt tack till:

- Egon Enoksson Naturvårdsverket
- Ida Nelson, Naturvårdsverket
- Annika Ryegård, Naturvårdsverket
- Anna-Karin Rasmusson, Havs- och vattenmyndigheten
- Anna Bohlin, Länsstyrelsen i Stockholms län
- Monica Claesson, Länsstyrelsen i Gävleborgs län
- Hanna Karlsson, Länsstyrelsen i Gävleborgs län
- Stig Karlsson, Länsstyrelsen i Västra Götalands
- Alexander Lindgren, Länsstyrelsen i Norrbottens län
- Nina Rees, Länsstyrelsen i Värmlands län
- Ylva Ågren, Länsstyrelsen i Västerbottens län

Innehåll

1.	Inledning	5
2.	Samråd – generellt	6
2.1.	När ska samråd enligt 6 kap miljöbalken genomföras?	7
2.1.1.	Samordning av undersöknings- och avgränsningssamråd	7
2.1.2.	Avgränsningssamråd utan föregående undersökningssamråd	8
2.2.	Inför samrådet.....	9
2.3.	Förändringar eller förseningar under samrådet	11
3.	Samrådsunderlag.....	12
3.1.	Innehåll i samrådsunderlaget	12
3.2.	Internremiss med mera.....	16
3.3.	Granskning av samrådsunderlag	16
4.	Undersökningssamråd	18
4.1.	Verksamhetsutövarens ansvar under samrådsmötet	18
4.2.	Länsstyrelsens ansvar under samrådsmötet	18
4.3.	Samråd med enskilda.....	19
4.4.	Samrådsredogörelse och beslut om betydande miljöpåverkan.....	20
4.5.	Om betydande miljöpåverkan inte kan antas	21
4.5.1.	Innehåll i liten miljökonsekvensbeskrivning	21
4.6.	Betydande miljöpåverkan eller inte vid prövning av befintlig verksamhet .	22
5.	Avgränsningssamråd.....	23
5.1.	Verksamheter och åtgärder som alltid innebär betydande miljöpåverkan .	23
5.1.1.	Särskilt om Natura 2000	24
5.2.	Avgränsningssamrådets genomförande	25
5.2.1.	Samrådsunderlag vid avgränsningssamråd.....	25
5.2.2.	Samrådskrets vid avgränsningssamråd	25
5.2.3.	Länsstyrelsens ansvar under avgränsningssamrådet	27
5.3.	Innehåll i kommande ansökan	27
5.3.1.	Innehåll i kommande miljökonsekvensbeskrivning.....	28
5.3.2.	Särskilt om kompensationsåtgärder	31
6.	Begrepp och laghänvisningar	32
6.1.	Begrepp och förklaringar.....	32
6.2.	Lagstöd	33
7.	Bilagor och länkar.....	35

1. Inledning

Handläggarsstödet är skrivet som ett hjälpmedel för dig som hanterar samrådsprocesser enligt 6 kap. miljöbalken inom miljöfarlig verksamhet, Natura 2000 och vattenverksamhet. Utgångspunkt för vårt arbete är Naturvårdsverkets tillsynsvägledning inom området. Vi har haft en nära samverkan med Naturvårdsverket under hela processen med att ta fram detta handläggarsstöd. Till skillnad från Naturvårdsverkets vägledning är detta handläggarsstöd enbart anpassat till länsstyrelsernas verksamhet. Observera att handläggarsstödet är inriktat på ”verksamheter och åtgärder”, inte ”planer och program”.

Innehåll i handläggarsstödet

Utöver texterna i handläggarsstödet har vi tagit fram ett processschema, se bilaga 1. Förhoppningen är att processschemat förtydligar samrådsprocessen ur ett länsstyrelseperspektiv.

Därutöver finns sex mallar/texter, se bilaga 2-7. Vi arbetar tillsammans med Förvaltningsobjekt Miljöskydd för att mallarna ska bli ”smart documents” och finnas tillgängliga i Platina. Den processen är ännu inte klar. Projektgruppen har också arbetat med att vidareutveckla ”*Stöd för bedömning av betydande miljöpåverkan*”, den checklista som Miljösamverkan Sverige tog fram i samarbete med miljöjurist Johanna Ersborg i början av 2019. Checklistan finns nu i Excelformat med olika flikar för miljöfarlig verksamhet samt vattenverksamhet. Vi ser att det finns fortsatta utvecklingsmöjligheter för checklistan som inte ryms inom detta projekt. Därför har vi föreslagit ett utvecklingsprojekt med start 2021 inom ramen för Miljösamverkan Sverige och Förvaltningsorganisationen.

I början av 2019 uppdaterade Miljösamverkan Sverige foldern om samråd med information till verksamhetsutövare med flera. Vi har sett över innehållet ännu en gång. Foldern finns att ladda ned/skriva ut på Miljösamverkan Sveriges webb.

2. Samråd – generellt

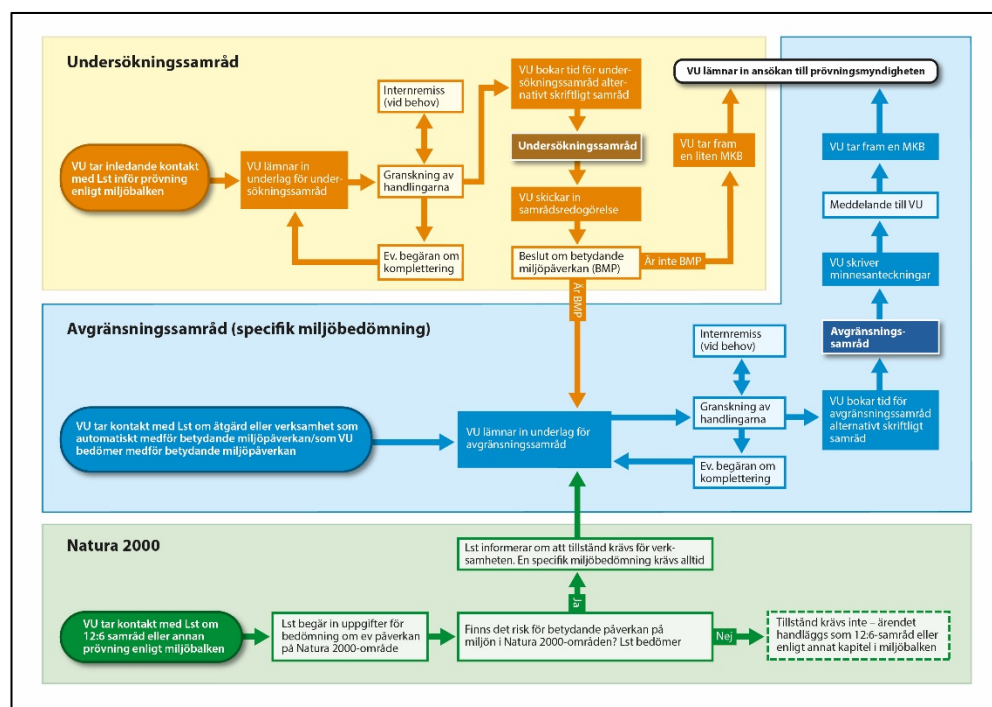
Väl genomförda samråd underlättar och förenklar den kommande och tillståndsprovningen. Alla som berörs av en verksamhet eller åtgärd får genom samrådet relevant information och har möjlighet att i ett tidigt skede komma till tals. Samrådet ger verksamhetsutövare möjlighet att ta del av synpunkter och information inför upprättandet av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Det som framkommer under samrådet ger även en fingervisning kring vad som behöver belysas särskilt i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen.

Samrådet är en process, som består av två delar; undersökningssamråd och avgränsningssamråd. Samrådsprocessen pågår tills ansökan har lämnats in.

Undersökningssamrådets syfte är att undersöka om den planerade verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan (BMP). När undersökningssamrådet är avslutat och en samrådsredogörelse har lämnats in till länsstyrelsen ska länsstyrelsen fatta beslut om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Avgränsningssamråd är aktuellt att genomföra när det är avgjort att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Syftet med avgränsningssamrådet är att diskutera omfattningen och avgränsningen av miljökonsekvensbeskrivningen som verksamhetsutövaren ska ta fram. Avgränsningssamrådet genomförs med en bredare krets än undersökningssamrådet.

Det är möjligt att samordna samråden. Oberoende av vilket samråd som hålls genomförs det på väsentligen samma sätt. Mycket av informationen till verksamhetsutövaren och länsstyrelsens arbetsätt är gemensamt för respektive samråd.

Till stöd för dig som handläggare finns ett processchema i bilaga 1. Det förtydligar samrådsprocessen ur ett länsstyrelseperspektiv.

2.1. När ska samråd enligt 6 kap miljöbalken genomföras?

Den som söker tillstånd enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken ska samråda med de som kan komma att beröras av verksamheten. Detta gäller även för den som frivilligt avser att söka tillstånd. Det första steget är att genomföra ett undersökningssamråd om frågan om betydande miljöpåverkan inte är avgjord.

Om länsstyrelsen beslutar att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska även ett avgränsningssamråd genomföras.

Vissa verksamheter ska alltid antas medföra betydande miljöpåverkan. Då en tillsynsmyndighet förelägger en verksamhetsutövare om att söka tillstånd enligt 9 kap. 6a § miljöbalken (miljöfarlig verksamhet) innebär det per automatik betydande miljöpåverkan. Verksamhetsutövaren kan också själv göra bedömningen att betydande miljöpåverkan kan antas.

I ovanstående fall behövs inget undersökningssamråd, verksamhetsutövaren kan direkt hålla ett avgränsningssamråd inför arbetet med att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning. Avgränsningssamrådet görs inom ramen för den specifika miljöbedömningen och är mer omfattande än ett undersökningssamråd.

För vattenverksamheter görs ingen skillnad på om verksamhetsutövaren har förelagts att söka tillstånd eller ej. Där inleds vanligen samrådsprocessen med undersökningssamråd.

De olika samråden beskrivs i var sitt kapitel nedan. Det finns också information om vad som gäller om samordning av de olika samråden, vad samrådsunderlaget ska innehålla samt tips vid granskning och annan handläggning.

2.1.1. *Samordning av undersöknings- och avgränsningssamråd*

Undersökningssamrådet får genomföras så att det också uppfyller kraven på det avgränsningssamråd som ska göras inom ramen för en specifik miljöbedömning (se 6 kap. 24 § miljöbalken). Om samråden samordnas är det viktigt att samrådsunderlaget utformas så att det går att ta ställning till

- om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, och
- vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen bör ha.

Om verksamhetsutövaren önskar samordna undersökningssamråd och avgränsningssamråd är det viktigt att detta framgår av samrådsinbjudan.

[Vägledning finns från Naturvårdsverket om samordning och samrådsunderlag.](#)

Typfall

Fråga 1 – om sammanslaget samråd och automatiskt BMP

Fråga: Kan man ha ett sammanslaget undersöknings- och avgränsningssamråd men ändå skicka en samrådsredogörelse till länsstyrelsen för beslut i frågan om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan? Måste ett sammanslaget undersöknings- och avgränsningssamråd automatiskt betyda att verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan?

Svar: Man kan genomföra ett samråd som uppfyller kraven för både undersöknings- och avgränsningssamråd och sedan skicka begäran om BMP-beslut till länsstyrelsen. Att genomföra ett sådant samordnat samråd innebär inte automatiskt att verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan.

Fråga 2 – om undersökningssamråd kan uppfylla kraven på avgränsningssamråd

Fråga: Anta att verksamhetsutövaren genomför ett undersökningssamråd som uppfyller kraven på ett avgränsningssamråd och lämnar in samrådsredogörelse till länsstyrelsen för beslut i frågan om verksamheten kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om länsstyrelsen anser att verksamheten innebär betydande miljöpåverkan i detta fall, vad händer då? Behövs ytterligare ett samråd utföras eller räcker det med ett?

Svar: Formellt räcker det då med det samråd som har genomförts. Av förarbeten till 6 kap. miljöbalken framgår dock att när det gäller en verksamhet eller åtgärd som medför betydande miljöpåverkan är det ofta *lämpligt* att ett samråd upprepas eller sker i etapper. Även om undersökningssamrådet, enligt 6 kap. 24 § miljöbalken, får utformas så att det också uppfyller de formella kraven på avgränsningssamråd är samrådsförfarandet en pågående process och kan som huvudregel inte anses genomfört genom att verksamhetsutövaren vid ett tillfälle informerat en myndighet eller allmänheten. Detta gäller särskilt mer omfattande verksamheter.

2.1.2. Avgränsningssamråd utan föregående undersökningssamråd

För de verksamheter och åtgärder som alltid ska antas medföra en betydande miljöpåverkan enligt 6 § miljöbedömningsförordningen behöver inte ett undersökningssamråd genomföras. Det krävs i detta fall endast ett avgränsningssamråd.

Verksamhetsutövaren har möjlighet att själv bedöma att betydande miljöpåverkan kan antas och bestämma att en specifik miljöbedömning ska genomföras. Det gäller för verksamheter och åtgärder som ska tillståndsprövas enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken eller som tillåtighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. miljöbalken och som inte finns uppräknade i 6 § miljöbedömningsförordningen. I de fall verksamhetsutövaren gör detta ställningstagande krävs inte undersökningssamråd med efterföljande beslut av länsstyrelsen. Det är dock viktigt att samrådet genomförs så att det uppfyller kraven på ett avgränsningssamråd som ska göras inom ramen för en specifik miljöbedömning enligt 6 kap. 24 § miljöbalken.

Krävs det ett Natura 2000-tillstånd, enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, för en åtgärd så ska en specifik miljöbedömning göras. Åtgärder som ska tillståndsprövas enligt både 7 kap. 28 a § miljöbalken och 9 eller 11 kap. miljöbalken medför alltid en betydande miljöpåverkan och något undersökningssamråd behövs inte för att ta ställning till om åtgärden innebär en betydande miljöpåverkan eller inte.

[Vägledning finns från Naturvårdsverket om specifik miljöbedömning och undersökning.](#)

Typfall

Fråga 3 – om sammanslagna samråd där verksamhetsutövaren själv bedömer BMP

Fråga: Kan man ha ett sammanslaget undersöknings- och avgränsningssamråd där verksamhetsutövaren själv bedömer att verksamheten medför betydande miljöpåverkan och därmed inte behöver ansöka om det hos länsstyrelsen?

Svar: Om verksamhetsutövaren bedömer att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan behöver inte undersökning med undersökningssamråd genomföras. Och något beslut från länsstyrelsen behöver inte inhämtas. Det räcker i dessa fall med avgränsningssamråd.

2.2. Inför samrådet

Samrådsprocessen kan variera mellan olika verksamhetsutövare och verksamhetstyper. Det finns till exempel inga formella krav på att samrådet måste innehålla ett faktiskt möte. Om det är lämpligt kan delar av samrådet genomföras digitalt alternativt skriftligt. Skriftligt samråd kan framförallt vara aktuellt vid mindre prövningar eller där tillsynsmyndigheten har god kännedom om verksamheten. Det kan också finnas fall där man behöver ha flera möten under samrådsprocessen. Gör om möjligt gärna ett platsbesök vid den planerade verksamheten.

Här nedan har vi sammanställt ett antal punkter som kan vara bra att ta upp med verksamhetsutövaren under den inledande fasen. Till hjälp för verksamhetsutövaren finns en folder som kort beskriver samrådsprocessen på Miljösamverkan Sveriges webb.

- Var tydlig med att det är verksamhetsutövaren som ansvarar för att samrådet genomförs på ett bra sätt.
- Betona vikten av ömsesidig dialog under hela processen mellan verksamhetsutövaren, länsstyrelsen och andra parter.
- Diskutera prövningens omfattning. Vilka delar av verksamheten berörs? Är det en helt ny verksamhet? Är det en prövning av hela verksamheten, ändringstillstånd, frivilligt tillstånd? Har verksamhetsutövaren förelagts om att söka tillstånd?
- Behöver tillstånd och/eller dispenser sökas enligt flera kapitel i miljöbalken eller annan lagstiftning? Tänk på att prövningar som berör både 9 och 11 kap. miljöbalken bör samordnas hos en prövningsmyndighet. Detta gäller även eventuellt behov av prövning enligt 7 kap. och 8 kap. miljöbalken. Exempel på andra prövningar kan vara Natura 2000-tillstånd, reservatsdispens, biotopskyddsdispens, strandskydd, miljöskyddsområde, vattenskyddsområde, artskyddsdispens, markavvattningsdispens och markavvattningstillstånd.

- Diskutera hur verksamhetsutövaren planerat för samrådsprocessen. Vilka parter är inbjudna till samrådet av verksamhetsutövaren? Behövs ett fysiskt möte? Ska det vara hos länsstyrelsen eller hos verksamhetsutövaren med efterföljande besök vid verksamheten? Finns parter som behöver ges möjlighet att delta via telefon eller webb? Behöver även kommunen eller andra myndigheter, till exempel VA-huvudman, räddningstjänst med flera, delta vid samrådet?
- Informera verksamhetsutövaren om vad samrådsunderlaget ska innehålla.
- Var tydlig med att bristande samrådsunderlag kan fördröja processen. Länsstyrelsen kan behöva begära kompletteringar och det i sin tur kan innebära att inplanerade möten behöver skjutas upp.
- Boka in tid för ett samrådsmöte om verksamhetsutövaren önskar det eller om länsstyrelsen bedömer att det krävs. Poängtera att samrådsunderlag behöver komma in till länsstyrelsen och övriga parter cirka tre till fem veckor innan mötet för att det ska finnas tid att hinna förbereda frågan. Det finns inget lagkrav kring tiden men det är en rimlig tid att begära.
- Förklara länsstyrelsens interna process för samråd. Det ger förståelse för de tre till fem veckor som behövs till förberedelser och insamlande av synpunkter från länsstyrelsen.
- Skicka relevant information till verksamhetsutövaren. Det finns ofta regionala underlag som kan vara till hjälp. Notera gärna i minnesanteckningar vilket material du skickat.
- När samrådsunderlaget har kommit in, bedöm vilka övriga kompetenser på Länsstyrelsen som behöver få möjlighet att lämna synpunkter och eventuellt delta på samrådsmötet. Granska underlaget om det är tillräckligt komplett för att samrådsmötet ska bli meningsfullt och kunna användas för att fatta beslut om betydande miljöpåverkan, se 3.1.
- Förbered verksamhetsutövaren på att utformningen och omfattningen av miljökonsekvensbeskrivnings ska diskuteras under samrådsmötet. På så sätt minimeras framtida kompletteringar. Vid mötet kan det framkomma uppgifter och synpunkter som samrådsunderlaget bör kompletteras med innan fortsatt samråd sker med till exempel enskilda som kan antas bli särskilt berörda och allmänheten.
- Informera om möjligheten att samordna undersökningssamråd och avgränsningssamråd. Om samråden samordnas är det viktigt att samrådsunderlaget utformas på lämpligt sätt. Mer information om hur man kan samordna samråden finns i 2.1.1.
- Verksamhetsutövaren har möjlighet att själv bedöma att betydande miljöpåverkan kan antas och bestämma att en specifik miljöbedömning ska genomföras. Då krävs inte undersökningssamråd med efterföljande beslut av länsstyrelsen utan det räcker med avgränsningssamråd.

- Om det finns risk att planerad verksamhet på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde inom Natura 2000-områden krävs det tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för åtgärden. I dessa fall ska en specifik miljöbedömning genomföras och ett avgränsningssamråd hållas.
- Diskutera praktiska frågor kring själva samrådsmötet. Finns lämplig lokal? Kan det vara praktiskt och värdefullt att ha mötet vid den planerade verksamheten? Eller är det lämpligt att ha samrådet hos länsstyrelsen, till exempel om flera sakområden från myndigheten ska delta? Är ett digitalt samråd ett alternativ? Vilka möjligheter har personer med funktionsnedsättning att delta? Om samrådet äger rum i glesbygd, finns transporter, möjligheter till lunch eller fika?

2.3. Förändringar eller förseningar under samrådet

Om den planerade verksamheten förändras i större omfattning under det fortsatta arbetet med ansökan behöver samrådsprocessen fortsätta. Det sker genom att verksamhetsutövaren kompletterar samrådsunderlaget och samråder kring de förändrade förutsättningarna.

Dröjer det allt för lång tid innan verksamhetsutövaren skickar in ansökningshandlingar behöver samrådet genomföras på nytt. Det är verksamhetsutövaren som ansvarar för samrådets genomförande och som måste avgöra om det har förflutit så lång tid sedan samrådet genomfördes att det behöver tas om. Länsstyrelsen kan vägleda i bedömningen, men det är slutligen prövningsmyndigheten som bedömer om samrådet är korrekt genomfört. Fundera exempelvis på om berörda parter har skäl att anta att verksamhetsutövaren har avbrutit sina planer eller om förutsättningarna i omgivningen eller i övrigt ändrats?

Länsstyrelsen behöver bevaka det öppna ärendet. Det kan vara lämpligt att ta kontakt med verksamhetsutövaren för en avstämning när det gått ett år från den senaste samrådskontakten och ansökningshandlingar ännu inte kommit in. Se mall bilaga 6.

3. Samrådsunderlag

Samrådsunderlaget ska inför både undersöknings- och avgränsningssamrådet innehålla de uppgifter som anges i 8 § miljöbedömningsförordningen. Enligt 6 kap. 32 § miljöbalken ska länsstyrelsen under avgränsningssamrådet verka för att miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för tillståndsprövningen.

3.1. Innehåll i samrådsunderlaget

Här har vi listat en rad punkter som kan behöva finnas med i ett samrådsunderlag. Observera att detta är ett förslag till bruttolista. Alla punkter är inte alltid relevanta. De olika delarna i samrådsunderlaget kan också vara mer eller mindre ingående beskrivna. Samrådsunderlaget ska inte vara en färdig miljökonsekvensbeskrivning.

- **Vilken prövning det gäller:** Är det aktuellt med prövning av hela verksamheten eller handlar det om ett ändringstillstånd. Är det aktuellt med samprövningar, till exempel markavvattnings, artskydd, Natura 2000.
- **Typ av samråd:** Det ska framgå om verksamhetsutövaren bjuder in till undersökningssamråd eller avgränsningssamråd alternativt både och.
- **Administrativa uppgifter:** Verksamhetsutövarens juridiska namn, organisationsnummer, adress, telefonnummer, e-postadress, fastighetsbeteckning, fastighetsägare, kontaktperson och/eller miljöansvarig.
- **Kontaktuppgifter:** Vart man kan vända sig för att få ytterligare information, senaste datum för att lämna synpunkter samt hur synpunkterna kan lämnas.
- **Befintliga tillstånd:** Eventuella befintliga tillstånd som finns för den sökta verksamheten. Exempelvis miljöfarlig verksamhet, vattenverksamhet, brandfarliga varor, dispenser med mera. Även tillstånd till anläggningar i den sökta verksamhetens påverkansområde kan behöva redovisas. Till exempel redan tillståndgivna vattenuttag inom påverkansområdet om samrådet rör vattenverksamhet.
- **Verksamhetskoder för miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken:** Verksamhetens koder enligt miljöprövningsförordningen (SFS 2013:251). I de fall verksamheten berörs av Sevesolagstiftningen (lag

Miljöbedömningsförordning (2017:966)

8 § Samrådsunderlaget enligt 6 kap. 24 § första stycket 1 och 30 § andra stycket miljöbalken ska innehålla uppgifter om

1. verksamhetens eller åtgärdens utformning och omfattning,
2. rivningsarbeten, om sådana kan förutses,
3. verksamhetens eller åtgärdens lokalisering,
4. miljöns känslighet i de områden som kan antas bli påverkade,
5. vad i miljön som kan antas bli betydligt påverkat,
6. de betydande miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser, i den utsträckning sådana uppgifter finns tillgängliga,
7. åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa negativa miljöeffekter, i den utsträckning sådana uppgifter finns tillgängliga, och
8. den bedömning som den som avser att bedriva verksamheten eller vidta åtgärden gör i frågan om huruvida en betydande miljöpåverkan kan antas.

Om samrådsunderlaget avser en verksamhet eller åtgärd som omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, ska underlaget innehålla en upplysning om detta.

1999:381) och/eller industriutsläppsförordningen (SFS 2013:250) bör även detta anges. Även delverksamheter med egna verksamhetskoder bör anges.

- **Lokalisering:**

- Val av plats för verksamheten
- Situationsplan över verksamhetsområdet som visar befintligt eller planerat läge för eventuella anläggningsbyggnader och översiktskarta där avstånd till exempelvis närboende, förskolor, skolor och vårdinrättningar framgår.
- Nuvarande och framtida mark/vattenanvändning.
- Misstänkta eller konstaterade föroreningar på platsen.
- Verksamhetens förenlighet med detaljplan, områdesbestämmelser och översiktsplan för aktuellt område. För vissa områden kan det finnas tematiska tillägg till översiktsplanen eller fördjupade översiktsplaner.
- Skyddade områden i närheten av planerad verksamhet såsom Natura 2000-områden, naturreservat, biotopskydd, strandskydd, kulturresevat, fornlämningar och vattenskyddsområden
- Riksintressen.
- Andra tillståndsgivna verksamheter

Verksamheten och närliggande intressen ska redovisas på tydliga kartor i lämplig skala. Påminn om att koordinater ska anges i referenssystemet SWEREF99 TM i miljökonsekvensbeskrivningen samt att vilket höjdsystem som används ska specificeras. I de allra flesta fall används RH2000.

- **Verksamhetens utformning och omfattning:**

- Verksamhetens omfattning, till exempel antal tillverkade produkter, maximala producerade mängder, avfall, volym för vattenuttag eller överledning, bottenyta som påverkas, driftstider och liknande.
- Verksamhetens utformning: metod för utförande, ingående processer, reningsutrustning, kemikaliehantering, transportbehov, drifttider, risker för olyckor, behov av grundvattenbortledning och liknande.
- Område som kan antas påverkas och ingrepp som till exempel dränering, konstruktioner, rivningar, byggnationer och stängsel.

Även följdverksamheter, till exempel transporter, tillfartsvägar och masshantering kan behöva beskrivas.

- **Undersökningar:** Redovisa kortfattat vilka planerade inventeringar, beräkningar, och övriga utredningar med mera som kommer att tas fram till ansökan.
- **Rivningsarbeten:** Eventuella rivningsarbeten inom verksamhetsområdet som kan behöva utföras till följd av planerad verksamhet eller åtgärd.
- **Betydande miljöeffekter under anläggnings- och driftsfas, till följd av exempelvis:**

Miljöfarlig verksamhet, Natura 2000

- Utsläpp till luft och vatten,

- buller,
- avfallshantering,
- lukt,
- vibrationer
- transporter,
- energianvändning eller annan relevant miljöpåverkan som verksamheten förutses medföra.

Vattenverksamhet, Natura 2000

- sänkning av grundvattennivån,
- vattenbortledning,
- ändrade flöden,
- grumling
- förändrad bottenstruktur,
- ändrade strömningsförhållanden,
- buller.

Finns det andra tillståndsgivna verksamheter i närheten som kan påverkas eller som påverkar den nya verksamheten? Kan dessa verksamheter bidra till störningar i området (kumulativa effekter)? Kan den aktuella verksamheten påverka eller påverkas av en Sevesoverksamhet eller ett markavvattningsföretag?

[Vägledning om kumulativa effekter finns hos Naturvårdsverket.](#)

- **Miljöns känslighet:** Miljöns känslighet i de geografiska områden som antas bli påverkade av projekten måste beaktas, i synnerhet vad beträffar
 - nuvarande markanvändning,
 - naturresursernas relativa förekomst, kvalitet och förnyelseförmåga i området,
 - den naturliga miljöns tålighet, med särskild uppmärksamhet på:
 - våtmarker,
 - kustområden,
 - bergs- och skogsområden,
 - naturreservat och nationalparker,
 - Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet (Natura 2000)
 - områden där de kvalitetsnormer som i unionens lagstiftning har fastställts för miljön redan har överskridits,
 - tätbefolkade områden,
 - historiskt, kulturellt eller arkeologiskt betydelsefulla markområden.
- **Vad i miljön som kan bli betydligt påverkat:** Ange vad i områdets miljö som kan antas bli betydligt påverkat av den verksamhet eller åtgärd som planeras. Kommer dagvattenflöden att ändras markant eller blir det ändringar i grundvattennivåerna? Blir det ändrade ljus- och ljudförhållanden?
- **Natura 2000:** I de fall samrådsunderlaget dessutom behöver innehålla uppgifter om Natura 2000, krävs en redogörelse för vilket arbets-/påverkansområde som berörs, var eventuella uttags-/utsläppspunkten finns, samt

vilket influensområde som berörs. Verksamhetsutövaren ska i första hand göra bedömningen om det finns en risk för betydande påverkan på miljön i området eller inte. Till hjälp finns bevarandeplanen i de fall en sådan har tagits fram.

- **Klimat:** verksamhetens känslighet för ett förändrat framtida klimat och verksamhetens påverkan på klimatet.
[Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd om klimatanpassning i prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och förorenade områden.](#)
- **Miljökvalitetsnormer:** I samrådsunderlaget handlar det om att identifiera vilka miljökvalitetsnormer som berörs. Lämpliga skyddsåtgärder i den mån de finns tillgängliga och redovisas mer ingående i miljökonsekvensbeskrivningen. De miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kap. miljöbalken som verksamheten kan komma att påverka är normerna för vatten, luft och buller.
[Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd om MKN vatten och miljöfarlig verksamhet.](#)
- **Miljökvalitetsmål:** Identifiera nationella, regionala och lokala miljökvalitetsmål som berörs av den planerade verksamheten. Lämpliga skyddsåtgärder redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.
- **Skyddsåtgärder för att förebygga negativa miljöeffekter:** Beskriv vilka skyddsåtgärder som planeras för att förebygga negativa effekter. Det kan vara tekniska åtgärder likväl som att man tidsmässigt styr när arbeten eller åtgärder ska vidtas under dygnet eller året för att minska olägenheter. Hanteringen av negativa effekter av en verksamhet eller åtgärd bör följa en skadelindringshierarki. Skadelindringshierarkin innebär att skador i första hand undviks. I andra hand bör de begränsas och återställas på plats. Endast i sista hand bör skador kompenseras.
- **Kompensationsåtgärder:** (16 kap. 9 § 3 miljöbalken). I ett tidigt skede är det bra att lyfta frågan kring behovet av ekologisk kompensation. En annan form av kompensationsåtgärd kan vara fiskeavgift vid vattenverksamhet, se 5.3.2.
[Vägledning finns från Naturvårdsverket om ekologisk kompensation.](#)
[Miljösamverkan Sverige har tagit fram ett handläggarstöd för Ekologisk kompensation.](#)
- **Tidsbegränsning av tillstånd:** Hur ser verksamhetsutövaren på ett tidsbegränsat tillstånd?
- **Verksamhetsutövarens bedömning om betydande miljöpåverkan eller inte:** Om samrådsunderlaget rör undersökningssamråd behöver verksamhetsutövaren motivera varför man bedömer att det inte är betydande miljöpåverkan. Bedömningen ska grundas på kriterierna i 10-13 §§ miljöbedömningsförfordningen.

- **Vid avgränsningssamråd:** Samrådsunderlaget ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för att kunna ta ställning till vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen bör ha. Om undersökningssamråd inte har skett ska samrådsunderlaget innehålla uppgift om det.
- **Gränsöverskridande miljöpåverkan:** Finns risk för gränsöverskridande miljöpåverkan? Detta gäller vanligtvis verksamheter som är lokaliserade nära gränserna mot Norge och Finland samt i havet.

[Vägledning om samrådsunderlag finns från Naturvårdsverket.](#)

3.2. Internremiss med mera

När samrådsunderlaget kommer in bör du som handläggare skicka det på internremiss. Använd gärna mallen i bilaga 4. Det har visat sig att andra inom länsstyrelsen kan ha svårt att få grepp om miljöprövningsprocessen. Den förklarande texten i mallen beskriver också vad som förväntas av handläggaren just den här gången. Anpassa gärna innehållet i mallen så att mottagaren vet om det är någon särskild fråga som är viktig att titta på.

Sakområden som behöver ges möjlighet att granska underlaget och/eller delta vid samrådsmötet kan till exempel vara:

- Tillsynsansvarig (om annan person än den som hanterar samrådet)
- Klimatsamordnare
- Krisberedskap
- SEVESO
- Kulturmiljö
- Lantbruk
- Miljöskydd
- Naturmiljö/Naturvård/Åtgärdsprogram (ÅGP)
- Samhällsplanering
- Förorenade områden
- Vattenverksamhet
- Vattenförvaltning, MKN
- Miljöövervakning
- Länsfiskekonsulent, Fiskeutredningsgruppen

Om ärendet ska avgöras i miljöprövningsdelegationen kan samrådsunderlaget skickas för kännedom till den länsstyrelse där beredande handläggare finns.

3.3. Granskning av samrådsunderlag

Samrådsunderlaget har stor betydelse för att samrådsprocessen ska fungera bra och leda fram till en tillräcklig miljökonsekvensbeskrivning. Ett genomarbetat samrådsunderlag med tillräcklig omfattning bäddar för en bra samrådsprocess, vilken i sin tur ger förutsättningar för en miljökonsekvensbeskrivning av bra kvalitet till den kommande prövningen.

Det är den verksamhet eller åtgärd verksamhetsutövaren söker för som avgör hur omfattande underlaget behöver vara. Tänk på att uppmärksamma verksamhetsutövaren på kravet i 14 § miljöbedömningsförordningen om att samrådsunderlaget ska

vara fullständigt för att länsstyrelsen ska kunna fatta beslut om betydande miljöpåverkan.

Granska samrådsunderlaget utifrån avsnitt 3.1. ovan. Fundera på om verksamhetsutövarens avgränsning av verksamheten för den kommande prövningen är lämplig. Om verksamhetsutövaren bedriver en verksamhet som angränsar till den planerade och det finns ett tekniskt och miljömässigt samband mellan dessa bör de antagligen samprövas (MÖD 2011:51, M 4860-10).

Länsstyrelsen bör uppmärksamma verksamhetsutövaren på eventuella brister i samrådsunderlaget och vid behov begära in kompletteringar. Det finns inget lagstöd för att förelägga verksamhetsutövare att lämna in kompletteringar. Däremot kan länsstyrelsen avvisa ärendet med motivering att underlaget har stora brister, se mall i bilaga 5. Om kompletteringar behövs bör länsstyrelsen snabbt återkoppla till verksamhetsutövaren. Eventuellt måste inplanerade möten skjutas fram.

Tänk på att de uppgifter vi begär in i samrådsunderlaget ska vara relevanta för bedömningen om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller om det behövs avgöras om andra tillstånd eller dispenser krävs, till exempel Natura 2000-tillstånd, markavvattningstillstånd etc.

Vid en befintlig verksamhet (där länsstyrelsen är tillsynsmyndighet) är det bra att ta del av relevanta förelägganden, tillsynsärenden och miljörapporter och gå igenom detta inför samrådsmötet. När kommunen är tillsynsmyndighet har deras representant kunskap om eventuella tidigare tillsynsärenden.

Sök i Platina på relevanta fastigheter för att se vad som har hänt i området tidigare. Fastighetsbeteckningen bör skrivas in i ärendemeningen och gör gärna en markering i Platinas kartflik.

Gör en ärendesökning över relevant område i länsstyrelsens webbGIS och bedöm utifrån de träffar du får. Lämpliga aspekter att titta närmare på kan exempelvis vara:

- Kulturmiljövärden, till exempel fornminnen och fångstgropar.
- Områdesskydd, till exempel naturreservat, Natura 2000-områden, vattenskyddsområden, strandskydd
- Riksintressen
- Olika planeringsunderlag

Det är lämpligt att göra en sammanställning av de synpunkter som kommer fram under den interna processen för att ta med på samrådet. Fundera utifrån denna sammanställning även över länsstyrelsens synpunkter på innehåll i miljökonsekvensbeskrivningen.

4. Undersökningssamråd

Syftet med undersökningssamrådet är att utreda om den planerade verksamheten eller åtgärden kan antas innebära betydande miljöpåverkan eller inte samt om det kan krävas Natura 2000-tillstånd eller inte. Även miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning bör diskuteras. I detta avsnitt utgår vi från att ett samrådsmöte genomförs som en del i samrådsprocessen. Såväl skriftliga som digitala samråd är möjliga. Vid undersökningssamrådet ska verksamhetsutövaren samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda.

[Vägledning om undersökningssamråd finns hos Naturvårdsverket.](#)

4.1. Verksamhetsutövarens ansvar under samrådsmötet

Verksamhetsutövaren bör presentera en dagordning för samrådsmötet och ge möjlighet till presentation av mötesdeltagarna. Verksamhetsutövaren ansvarar för minnesanteckningar från mötet. Dessa bör skickas till länsstyrelsen för granskning inom ett par veckor. Länsstyrelsen får då möjlighet att förtydliga framförda synpunkter och eventuella missförstånd kan undvikas. Minnesanteckningarna ska bifogas samrådsredogörelsen och hamnar således hos prövningsmyndigheten. Observera att minnesanteckningarna inte är att likställa med samrådsredogörelsen.

Under mötet behöver verksamhetsutövaren åtminstone redogöra för:

- vilken typ av samråd som bjuds in till
- planerad verksamhet
- vilken typ av prövning det rör sig om
- prövning av hela verksamheten eller ändringstillstånd
- vad tillståndsansökan kommer att omfatta
- eventuell plan för samprövning/samordning av prövning enligt flera kapitel i miljöbalken.

4.2. Länsstyrelsens ansvar under samrådsmötet

Det är viktigt att länsstyrelsen är tydlig under samrådsmötet. Länsstyrelsen kan och ska inte föregå en prövning, men bör presentera erfarenheter från liknande ärenden. Bedömer länsstyrelsen att det finns en överhängande risk för att tillstånd (tillåtlighet) inte kommer att ges bör det framföras under samrådet. Kan det redan tidigt i samrådsprocessen avgöras att det är betydande miljöpåverkan, ta då upp hur vidare samråd bör ske och med vilka parter.

Det är viktigt att dialogen är öppen så att samtliga närvarande lyfter de frågor som anses vara viktigast och känsligast. Ju tidigare det går att identifiera dessa frågor desto bättre är förutsättningarna för en snabb och smidig process och ett bra slutresultat: en tydlig och ändamålsenlig miljökonsekvensbeskrivning och sedermera tillstånd. Stäm av med verksamhetsutövaren att de har tagit till sig länsstyrelsens synpunkter.

För att verksamhetsutövaren ska kunna få fram alla relevanta uppgifter som krävs för samrådsunderlag och kommande miljökonsekvensbeskrivning har länsstyrelsen en viktig roll i att förmedla kunskap och information. Under samrådet är det därför

viktigt att länsstyrelsen uppger om var information finns och vilka intressen länsstyrelsen känner till.

Länsstyrelsen har möjlighet att ställa krav på att alternativa sätt att nå samma syfte ska redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen. Detta krav ska i så fall framställas under samrådsprocessen (17 § miljöbedömningsförordningen). Även frågan om kompensationsåtgärder behöver lyftas tidigt i processen.

[Miljösamverkan Sveriges handläggarestöd Ekologisk kompensation.](#)

Du som handläggare bör föra egna minnesanteckningar om vad som sägs under samrådsmötet. Anteckningarna kan användas vid granskning av verksamhetsutövarens minnesanteckningar, som stöd vid beslut om betydande miljöpåverkan och senare inför prövningen. Minnesanteckningarna är att se som arbetsmaterial och behöver inte diarieföras.

Tänk på att du företräder hela länsstyrelsen och att verksamhetsutövaren samråder med länsstyrelsen och inte med en enskild handläggare/enhet inom ett visst fackområde. Det är länsstyrelsens samlade synpunkter som du för fram och det krävs att du är väl förberedd. Lämna vid behov namn på kontaktpersoner på andra enheter hos länsstyrelsen som verksamhetsutövaren kan få information av och ta vid behov med skriftliga synpunkter från andra kompetensområden. Det är lämpligt att handläggaren för samrådet hålls informerad om eventuella kontakter som sker mellan verksamhetsutövare och andra handläggare vid länsstyrelsen gällande samrådsärendet. Detta är särskilt viktigt i de ärenden där det kan råda interna motstående intressekonflikter inom länsstyrelsen och som handläggare kan man behöva bevaka detta och eventuellt hålla ihop de ”interna” kontakterna med verksamhetsutövaren.

Kan du inte svara på eventuella frågor under samrådsmötet be om att få återkomma. Lämna över information (om du inte skickat sådan inför mötet) och anteckna vad som lämnats över.

Fråga verksamhetsutövaren om tidsplan för den fortsatta samrådsprocessen och inlämnande av ansökan. Om verksamhetsutövaren väljer att inte gå vidare med ansökan är det viktigt att de informerar alla parter som deltagit i samrådsprocessen om detta.

4.3. Samråd med enskilda

Under undersökningssamrådet är det lämpligt att ta upp frågor kring den fortsatta samrådsprocessen. Påtala att det är viktigt att verksamhetsutövaren är generös med samrådet och låter många komma till tals, i regel förenklar det den kommande prövningsprocessen.

Verksamhetsutövaren ska alltid samråda med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Det är bra om verksamhetsutövaren och länsstyrelsen tillsammans diskuterar vilka som ingår i denna målgrupp och avgränsningen beror på verksamhetens art och plats.

De enskilda som alltid ska ingå i samrådsgruppen ska informeras personligen, lämpligen via brev. Boverkets rekommenderade skyddsavstånd kan användas som utgångspunkt för att identifiera närboende som bör få utskick, alternativt kan påverkansområde eller utredningsområde för grundvattenpåverkan användas.

[Bättre plats för arbete, Boverkets allmänna råd 1995:5](#)

Både boende, fastighetsägare och andra verksamhetsutövare inom ett område kan antas bli särskilt berörda. Informera om att kravet på innehåll i samrådsunderlaget är detsamma för hela samrådskretsen och uppdaterade samrådsunderlag behöver således ges ut till samtliga i kretsen på nytt. Det kan därmed vara lämpligt att samrådsunderlaget skickas ut till de enskilda efter mötet med länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten.

Samrådsparter ska få tillräckligt med tid på sig att lämna synpunkter (sommartid och kring jul och nyår kan tidsperioden behöva vara något längre än annars). Utskick av inbjudan till samråd och samrådsunderlag bör skickas dit fastighetsägare är skrivna.

4.4. Samrådsredogörelse och beslut om betydande miljöpåverkan

Om verksamheten inte finns uppräknad bland de verksamheter som alltid ska antas medföra betydande miljöpåverkan ska länsstyrelsen i särskilt beslut avgöra om verksamheten eller åtgärden kan anses medföra en betydande miljöpåverkan.

[Det finns vägledning från Naturvårdsverket om specifik miljöbedömning och beslut om betydande miljöpåverkan.](#)

För att länsstyrelsen ska kunna fatta ett väl avvägt beslut i frågan om betydande miljöpåverkan behöver länsstyrelsen få ta del av de synpunkter tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda har framfört. Efter att undersökningssamrådet har genomförts ska verksamhetsutövaren därför skicka in en samrådsredogörelse till länsstyrelsen. Vid granskningen av samrådsredogörelsen är det lämpligt att bedöma om samrådet är genomfört i tillräcklig utsträckning och ta del av synpunkter som samrådsparterna lämnat. Inkomna synpunkter ska bemötas av verksamhetsutövaren i samrådsredogörelsen.

När samrådsunderlaget är fullständigt och samrådsredogörelsen är klar ska länsstyrelsen besluta om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslut tas så snart som möjligt, men senast 60 dagar efter att samrådsredogörelsen har inkommit. Handläggningstiden får förlängas om det är nödvändigt på grund av verksamhetens art, komplexitet, lokalisering eller omfattning. Länsstyrelsen ska i så fall, innan den ursprungliga tidsfristen har löpt ut, informera den som avser att bedriva verksamheten om skälen för förlängningen och ange när beslutet senast kommer att meddelas.

Vid beslut om en verksamhet ska antas medföra betydande miljöpåverkan ska hänsyn tas till det som anges i 10 §, punkterna 1-3, miljöbedömningsförordningen. Särskild hänsyn ska tas till bestämmelserna i 11-13 §§ miljöbedömningsförordningen.

Till hjälp i bedömningen finns en checklista, du hittar en länk till den i kapitel 7, Bilagor och länkar. Där finns kriterierna i 10-13 §§ miljöbedömningsförordningen uppräknade tillsammans med exempel på vad som kan avses med respektive punkt och hur dessa kan bedömas. Det går även titta på var gränsen går mellan automatiskt respektive inte automatiskt betydande miljöpåverkan. I bilaga 2 och 3 finns mallar för beslut om betydande respektive icke betydande miljöpåverkan.

Beslutet om betydande miljöpåverkan behöver motiveras av länsstyrelsen så det framgår vilka aspekter som innebär att verksamheten medför/inte medför

betydande miljöpåverkan. Det ska också framgå vilket underlag som legat till grund för beslutet, så det är tydligt vilken verksamhet och omfattning som har bedömts. Detta är särskilt viktigt om prövningen ska göras enligt flera kapitel i miljöbalken. Beslutet kan inte överklagas, så det finns ingen vägledning från högre instans i bedömningarna.

Komplettera gärna beslutet om betydande miljöpåverkan med information om fortsatt samrådsprocess och om innehåll i den miljökonsekvensbeskrivning som ska upprättas.

Om länsstyrelsen beslutar att verksamheten eller åtgärden ska anses medföra betydande miljöpåverkan betyder det att verksamhetsutövaren ska hålla ett avgränsningsråd. Dessutom ställs särskilda krav på innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen. Se avsnitt 5.

Projektgruppen konstaterar att bedömningen om viss verksamhet medför betydande miljöpåverkan eller inte, skiljer sig åt mellan olika länsstyrelser och prövningsmyndigheter.

4.5. Om betydande miljöpåverkan inte kan antas

Om undersökningssamrådet resulterar i att verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, eller ingår i de verksamheter som aldrig ska antas medföra betydande miljöpåverkan, ska en liten miljökonsekvensbeskrivning genomföras. Inför denna diskuteras frågor om avgränsning (skriftligen eller muntligen) i den omfattning som behövs i det specifika fallet. När länsstyrelsen fattar beslut om ej betydande miljöpåverkan är det särskilt viktigt med en tydlig motivering till beslutet eftersom det därefter finns begränsat med möjligheter att framföra ytterligare synpunkter innan prövningen.

Därefter får sökanden upprätta en liten miljökonsekvensbeskrivning och lämna in denna tillsammans med ansökan till prövningsmyndigheten enligt 6 kap. 47 § miljöbalken.

4.5.1. Innehåll i liten miljökonsekvensbeskrivning

En liten miljökonsekvensbeskrivning ska göra det möjligt att bedöma verksamheten eller åtgärdens väsentliga miljöeffekter. Även om underlaget ska vara enklare än den miljökonsekvensbeskrivning som tas fram inom ramen för en specifik miljöbedömning har dokumentet samma funktion som en miljökonsekvensbeskrivning och ska fungera som beslutsunderlag. Samrådsredogörelsen ska även bifogas miljökonsekvensbeskrivningen.

Vid framtagande av liten miljökonsekvensbeskrivning bör verksamhetsutövaren utgå från länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan. Det som i beslutet har angetts tala för och emot att verksamheten ska antas medföra betydande miljöpåverkan ger vägledning för avgränsningen av en liten miljökonsekvensbeskrivning.

[Naturvårdsverkets vägledning kring liten miljökonsekvensbeskrivning.](#)

4.6. Betydande miljöpåverkan eller inte vid prövning av befintlig verksamhet

Vid samråd inför prövning av tidigare tillståndsprövad verksamhet eller delar av verksamhet, blir frågan om automatisk betydande miljöpåverkan eller inte ofta aktuell och diskussion kan uppstå med verksamhetsutövaren om detta.

Vid en ny tillståndsprövning av en befintlig verksamhet bedöms det vara betydande miljöpåverkan om en del av verksamheten omfattas av 6 § miljöbedömningsförordningen, det vill säga verksamheter som alltid är betydande miljöpåverkan. Förenklat kan man säga att om huvudverksamheten inte är automatisk BMP men en delverksamhet är BMP så bedöms "hela" verksamheten vara BMP.

När delar av verksamheten ska omprövas, genom ett ändringstillstånd, är det för miljöfarlig verksamhet alltid betydande miljöpåverkan om själva ändringen omfattas av 6 § miljöbedömningsförordningen och en specifik miljöbedömning ska då göras. Om planerad ändring inte är betydande miljöpåverkan med automatik ska undersökningssamråd för planerad ändring genomföras.

Vattenanläggningar som används för produktion av vattenkraftsel kan omfattas av den nationella omprövningsplanen av vattenkraft, NAP, och har en möjlighet att i vissa fall endast söka ändringstillstånd. Ytterligare vägledning kring detta tas fram på annat håll inom länsstyrelseorganisationen.

[Vägledning finns från Naturvårdsverket om ändring av verksamhet eller åtgärd.](#)

5. Avgränsningssamråd

Ett avgränsningssamråd fungerar på samma sätt som ett undersökningssamråd, men med lite annat fokus. Förfarandet som beskrivs i avsnitt 4 gäller därför i stora delar även här och detta avsnitt beskriver i första hand det som skiljer sig åt.

Avgränsningssamråd hålls i följande fall.

- För verksamheter som automatiskt innebär betydande miljöpåverkan. Om endast en av delverksamheterna vid samprövning (till exempel både 9 kap. och 11 kap) automatiskt medför betydande miljöpåverkan, ska den totala verksamheten automatiskt anses medföra betydande miljöpåverkan.
- När verksamhetsutövaren själv har bedömt att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.
- När länsstyrelsen efter undersökningssamrådet har beslutat att verksamheten innebär betydande miljöpåverkan.
- När tillsynsmyndigheten har förelagt verksamhetsutövaren om att ansöka om tillstånd till miljöfarlig verksamhet.

Avgränsningssamrådet ska genomföras inför arbetet med framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning. Samrådets fokus är hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas och utformas och vad den ska innehålla. Avgränsningssamrådet genomförs med en utökad samrådsrets, se avsnitt 5.2.2

Samrådet syftar till att miljökonsekvensbeskrivningen ska få den omfattning och detaljeringsgrad som den specifika verksamheten eller åtgärden kräver. Genom avgränsningen läggs utredningsresurser på rätt områden och miljökonsekvensbeskrivningens omfattning kan begränsas och fokuseras. Miljökonsekvensbeskrivningen ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för just den planerade åtgärden eller verksamheten. De utredningar som länsstyrelsen efterfrågar måste balanseras mot vad som är kärnfrågorna i det specifika ärendet så att utredningar inte begärs ”för säkerhets skull”. Det är angeläget att lyfta fram den betydande miljöpåverkan och inte låta miljökonsekvensbeskrivningen bli så voluminös att kärnfrågorna försvinner.

Under avgränsningssamrådet bör diskussionen främst röra verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning, de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Diskussionen bör även ta upp hur allvarliga kemikalieolyckor ska kunna förebyggas och begränsas, om samrådet avser en Sevesoverksamhet (6 kap. 29 § miljöbalken).

[Vägledning finns hos Naturvårdsverket om avgränsning och avgränsningssamråd.](#)

5.1. Verksamheter och åtgärder som alltid innebär betydande miljöpåverkan

Vissa verksamheter och åtgärder medför alltid betydande miljöpåverkan och verksamhetsutövaren ska därför göra en specifik miljöbedömning (inklusive ett avgränsningssamråd). Det gäller exempelvis om verksamheten eller åtgärden kräver en Natura 2000-tillståndsprövning.

I dessa fall behöver inte undersökningssamråd genomföras och länsstyrelsen fattar inget beslut om betydande miljöpåverkan.

Det kan vara lämpligt att länsstyrelsen begär in verksamhetsutövarens minnesanteckningar från avgränsningssamrådet för granskning eftersom de kommer att skickas till prövningsmyndigheten som en del av ansökan.

5.1.1. Särskilt om Natura 2000

Om det finns risk att planerad verksamhet på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde inom Natura 2000-områden krävs det tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för åtgärden. Även denna prövning ska starta med ett avgränsningssamråd.

Ibland startar kontakten med länsstyrelsen som ett samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken eller en förfrågan, där länsstyrelsen får bedöma om det krävs tillstånd eller inte. Visar det sig att tillstånd krävs så ska länsstyrelsen informera om att en specifik miljöbedömning behöver göras. I annat fall avslutas samrådet.

Om Natura 2000-prövningen blir en del av en tillståndsprövning enligt 9 eller 11 kap. miljöbalken bör den samprövas i det ärendet. Samrådet ska då även omfatta påverkan på Natura 2000-området.

Även undersökningar inför en ”huvudåtgärd” eller framtagande av miljökonsekvensbeskrivning kan behöva Natura 2000-tillstånd.

I respektive Natura 2000-områdes bevarandeplan anges normalt exempel på åtgärder som typiskt sett kan utgöra ett hot mot de utpekade värdena. Dessa exempel kan utgöra en hjälp vid bedömningen av om tillståndsplikt enligt 7 kap 28 a § miljöbalken föreligger. De listade hoten är inte uttömmande, vilket gör att det behöver göras en bedömning utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Det kan ha skett förändringar i omgivningen sedan bevarandeplanen togs fram eller uppdaterades. Är det ett nyligen utpekat Natura 2000-område och det inte tagits fram en bevarandeplan så åligger det verksamhetsutövaren att genomföra de underökningar som behövs för att ta reda på om åtgärden innebär en risk för betydande påverkan på området. Förvaltaren av området kan ha ytterligare kännedom om vilka hot som finns för det specifika området. Åtgärder som typiskt sett kan utgöra ett hot är till exempel:

- anläggningar och annan markexploatering,
- påverkan på hydrologin,
- avverkning,
- plantering,
- slitage
- förorening av grund- och ytvatten,
- igenväxning,
- luftföroreningar,
- fragmentering,
- förändringar av områdets karaktär.

Bedömning om det krävs tillstånd från Natura 2000 eller ej ska göras utan skydds- eller kompensationsåtgärder. Skyddsåtgärderna kan göra att verksamheten eller åtgärden får tillstånd. Även kumulativa effekter ska beaktas.

7 kap 28 a § miljöbalken

Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde som har förtecknats enligt 27 § första stycket 1 eller 2.

Tillstånd enligt första stycket krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.

[Vägledning finns från Naturvårdsverket om Natura 2000 och specifik miljöbedömning.](#)

5.2. Avgränsningssamrådets genomförande

Verksamhetsutövaren ska genomföra avgränsningssamrådet med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten eller åtgärden. Samrådet ska också ske med statliga myndigheter, kommuner och allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten eller åtgärden. Uppmärksamma gärna verksamhetsutövaren på att det med "kommunen" avses kommunstyrelsen. Det är alltså inte tillräckligt att endast samråda med en kommunal tillsynsmyndighet (till exempel miljö- och hälsoskyddsnämnd) för att uppfylla samrådsplikten gällande "kommunen".

Kretsen av vilka som ingår i den allmänhet som kan antas bli berörda ska tolkas brett och inkluderar bland annat miljö- och naturorganisationer. Det är upp till verksamhetsutövaren att bestämma hur samrådsprocessen ska läggas upp och den behöver anpassas till förhållanden i varje enskilt fall. Oftast hålls ett möte med länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten, men om ett undersökningssamråd redan har genomförts kanske det räcker att genomföra avgränsningssamrådet skriftligen. Det finns också stora möjligheter för digitala möten.

5.2.1. Samrådsunderlag vid avgränsningssamråd

Inför avgränsningssamrådet ska verksamhetsutövaren vid behov revidera och komplettera samrådsunderlaget med uppgifter av betydelse som har kommit fram under undersökningssamrådet. I avgränsningssamrådet ska uppgifterna ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för att ta ställning till vilken omfattning och detaljeringsgrad miljökonsekvensbeskrivningen bör ha. Se mer detaljerad beskrivning av ett samrådsunderlags innehåll i avsnitt 3.

Om något undersökningssamråd inte har genomförts ska samrådsunderlaget för avgränsningssamrådet innehålla uppgift om det.

5.2.2. Samrådsrets vid avgränsningssamråd

Avgränsningssamrådet med de enskilda som kan antas bli särskilt berörda sker vanligtvis genom att samrådsunderlaget skickas till dem. Ägare till bostadsfastigheter eller andra fastigheter, hyresgäster eller andra verksamheter i omgivningen bör ingå i samrådet. Avgränsningssamråd med övriga statliga myndigheter, närliggande kommuner och de organisationer som kan antas bli berörda sker ofta skriftligen. Samrådet med allmänheten sker ofta genom annons i ortstidning. Ibland bjuder verksamhetsutövaren in till öppet möte för allmänheten.

Samrådsretsen väljs av verksamhetsutövaren, vid behov med stöd av länsstyrelsen. Det kan vara lämpligt att diskutera kring:

- Hur ska samråd ske med allmänheten? Digitala möten, skriftlig information eller ett samrådsmöte? På vilket sätt ska allmänheten kunna lämna synpunkter? Se även avsnitt 4.3 om samråd med enskilda.
- Samråd med statliga myndigheter, välj de som är relevanta:

Arbetsmiljöverket
Boverket

Energimarknadsinspektionen
Energimyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Försvarsinspektören för hälsa och miljö
Försvarsmakten
Havs- och vattenmyndigheten
Jordbruksverket
Kammarkollegiet (för vattenverksamhet)
Kemikalieinspektionen
Livsmedelsverket
Luftfartsverket
Läkemedelsverket
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Statens geotekniska institut (SGI)
Sveriges geologiska undersökning (SGU)
Sjöfartsverket
Skogsstyrelsen
Socialstyrelsen
Strålsäkerhetsmyndigheten
Svenska Kraftnät
Trafikverket
Transportstyrelsen

OBS detta är ingen heltäckande bruttolista, fler myndigheter kan vara aktuella.

- Samråd med närliggande kommuner/län/land
Detta är aktuellt när den planerade verksamheten ligger i flera kommuner eller län, alternativt väldigt nära eller där påverkan kan ske i andra kommuner, län eller länder. Kommunerna kan behöva en till två månader för att komma med synpunkter beroende på hur till exempel nämndmöten eller kommunfullmäktige är inplanerade.

För det fall en verksamhet eller åtgärd kan antas innebära betydande miljöpåverkan i annat land ska berört land informeras och ges möjlighet att yttra sig om de önskar delta i miljöbedömningen. Det är Naturvårdsverket som ansvarar för att berörda länder underrättas. En tidig kontakt med Naturvårdsverket är önskvärd.

[Naturvårdsverkets information om Esbokonventionen](#)

- Samråd med berörda organisationer
Ofta kan kommunen ge bra vägledning i denna fråga. Föreningar/organisationer av intresse kan vara
 - hembygdsföreningar, byalag, samfälligheter, vägföreningar
 - samebyar
 - vattenvårdsförbund, dikningsföretag

- föreningar med intresse av miljö- och naturvårdsfrågor
- idrottsföreningar
- jakt-, fiske-, hund-, hästföreningar,
- Friluftsförbundet, Svenska Turistföreningen, Skärgårdsstiftelsen,
- forskningsinstitut till exempel Institutet för miljömedicin, Karolinska institutet med flera.

Om verksamhetsutövaren väljer att inte gå vidare med ansökan är det viktigt att de informerar alla parter som deltagit i samrådsprocessen.

5.2.3. Länsstyrelsens ansvar under avgränsningssamrådet

Länsstyrelsen ska aktivt verka för att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för ett ändamålsenligt beslutsunderlag. Om verksamhetsutövaren begär det ska länsstyrelsen redovisa sin bedömning om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad. Bedömningen sammanställs lämpligen i ett meddelande som diarieförs i ärendet. Det är inte reglerat i lagstiftningen inom vilken tidsram som länsstyrelsen ska svara på en sådan begäran och länsstyrelsen är inte bunden av sin bedömning senare i processen. Även om länsstyrelsens bedömning inte är bindande är det en bra möjlighet för verksamhetsutövaren att få synpunkter på sitt underlag i ett tidigt skede.

Se även avsnitt 4.2 ovan för råd vid ett samrådsmöte.

Det är lämpligt att avsluta avgränsningssamrådet med ett meddelande med länsstyrelsens synpunkter på den kommande miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad. Se mall i bilaga 7.

5.3. Innehåll i kommande ansökan

Under avgränsningssamrådet kan det vara lämpligt att diskutera innehållet i kommande ansökan. Nedan följer ett antal lämpliga punkter att ta upp under samrådet, utöver det som samrådsunderlaget redan innehåller.

- Verksamhetsutövaren ska tydligt framföra vad de söker tillstånd till, yrka på villkor och tillståndsgivna mängder samt ange åtaganden. Om det finns tidigare tillstånd kan det vara en bra utgångspunkt. Informera vid behov om hur villkor som innehåller rikt- eller begränsningsvärden kan formuleras och kontrolleras.
- Verksamhetsutövaren behöver tydligt redogöra för vald teknisk utformning och planerade skyddsåtgärder och försiktighetsmått. Det bör framgå om skyddsåtgärderna är en förutsättning för att få tillstånd eller om de används för att begränsa verksamhetens effekter ”ändå”.
- För miljöfarlig verksamhet kan statusrapporter enligt industriutsläppsbestämmelserna behöva bifogas ansökan, liksom BAT-slutsatser och BREF-dokument.
- Tidsbegränsning av tillstånd: Ställ krav på argumentation i frågan om tidsbegränsning av tillstånd. Tidsbegränsning av tillstånd kan till exempel bli aktuellt i branscher med snabb teknikutveckling eller där ny kunskap kan förväntas (reningstekniker, kemikalier). Även vid etablering i extra

känsliga områden med till exempel skyddsvärda habitat/arter eller i områden av riksintresse eller vid utsläpp av näringsämnen till vatten (avloppsreningsverk, fiskodlingar på land eller i kasse) kan det vara relevant att tidsbegränsa tillstånd. Likaså kan det bli aktuellt med tidsbegränsning där det är svårt att förutse framtida uppfyllande av MKN (recipient med flera utsläppskällor eller extra känslig recipient/mark), vid sårbarhet för klimatförändringar (grund- och ytvattenuttag, strandnära lägen) eller där det förväntas en samhällsutbyggnad (fabrik nära planerad bebyggelse).

Om handlingar som VU anser innehåller sekretessbelagda uppgifter kring till exempel tekniker, produktionsmetoder, skyddsklassade arter är underlag i ärendet, läggs dessa lämpligast som en bilaga. Hänvisa till bilagan istället för att skriva känslig information på flera ställen.

Hur ansökan lämnas in bestäms av prövningsmyndigheten. Det kan variera om ansökan kan göras digitalt eller på papper och hur många exemplar som i så fall ska lämnas in.

5.3.1. Innehåll i kommande miljökonsekvensbeskrivning

Under avgränsningssamrådet ska innehållet i kommande miljökonsekvensbeskrivning diskuteras, till exempel vilka bransch- och platsspecifika frågor och krav ska belysas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs. Det är lätt att begära tillägg och ytterligare utredningar för säkerhets skull, men det måste balanseras mot vad som är kärnfrågorna och de viktigaste miljöfrågorna. Det är angeläget att lyfta fram den betydande miljöpåverkan och inte låta miljökonsekvensbeskrivningen bli så voluminös att kärnfrågorna försvinner.

Det är viktigt att påpeka att prövningsmyndigheten kan komma att begära kompletteringar i ett senare skede. Använd gärna 6 kap. 35 § miljöbalken och 15-19 §§ miljöbedömningsförordningen som checklistor för diskussion kring innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen. Nedanstående lista är tänkt att ge mer tillämplighet åt bestämmelserna i miljöbedömningsförordningen. Jämför gärna med ”Innehåll i samrådsunderlag” avsnitt 3.1.

Belys att miljöeffekter är direkta eller indirekta, positiva eller negativa, tillfälliga eller bestående, och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt. Effekter från flera källor kan samverka och bidra till kumulativa effekter. Även de kumulativa effekterna ska identifieras, beskrivas och bedömas i miljöbedömningen.

- **Lokaliseringen:** vid verksamheter och åtgärder som kan antas medföra betydande miljöpåverkan ska valet av plats motiveras och jämföras med alternativ och nollalternativ. Alternativen ska vara realistiska.
- **Planförhållanden:** vad säger detaljplanen för området, om det finns en. Det kan även finnas översiktsplan, tillägg och fördjupning till översiktsplan och andra områdesbestämmelser. Stäm av med länsstyrelsens granskningsyttranden för planer som ännu inte är beslutade. Beskriv om verksamheten kräver planändringar.

- **Motstående intressen:** om verksamheten påverkar motstående intressen såsom allmänna intressen och riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.
- **Återställning:** hur planerar verksamhetsutövaren att gå tillväga vid en eventuell nedläggning av verksamheten? Omhändertagande av byggnader, maskinpark, kemikalier och avfall. Behöver byggnader, mark eller vatten undersökas med avseende på föroreningar? Behöver markområden efterbehandlas i andra avseenden, till exempel städas, planteras.
- **Alternativa utformningar och lokaliseringar:** ange alternativa utformningar och lokaliseringar samt skälen till huvudalternativet och varför andra alternativ förkastats. Detta ska göras med hänsyn till miljöeffekterna.
- **Nollalternativet:** Beskrivning av rådande miljöförhållanden innan verksamheten/åtgärden påbörjas och en prognos för hur förhållandena utvecklas om verksamheten/åtgärden inte kommer till stånd.
- **Energi:** redovisning av en energikartläggning för planerad verksamhet. Användning av naturtillgångar, mängd och art.
- **Avfall:** redovisning av mängder avfall, restprodukter och andra utsläpp som kan förväntas från verksamheten.
- **Tidplan:** redovisning av en tidplan för anläggningsarbeten och rivningsarbeten ska finnas. Det gäller till exempel vattenverksamheter och nyetableringar. Det är annars inte möjligt att bedöma miljöpåverkan korrekt.
- **Undersökningar och inventeringar samt beräkningar och mätningar:** redovisning av användning av **naturreсурser**, förekomst av **buller, vibrationer, ljus, värme, föroreningar**, bortskaffande och återvinning av **avfall**, åtgärder av förorenad mark/förorenade sediment, naturvärdesinventering med mera. Redogörelse för de olika effekter som kan uppkomma genom undersökningar, beräkningar och annat faktaunderlag som berör den planerade verksamheten eller åtgärden. Arbetet bör utföras enligt svensk standard.
- **Bästa möjliga teknik:** En redogörelse av vald utformning i relation till bästa möjliga teknik. Om bästa möjliga teknik inte används ska det motiveras. Jämför möjliga alternativa tekniska utformningar, samt alternativa och/eller kompletterande försiktighetsmått och skyddsåtgärder och kostnader för dessa. Beskriv effekter som kan uppstå av den **teknik** och de **ämnen** som används. Har tekniken tillräcklig skyddseffekt? Bullrar det? Vilka kemikalier och mängder behövs? Behövs kemikaliekartläggning?
- **Kumulativa effekter:** Kumulativa effekter kan uppstå från en eller flera verksamheter och åtgärder. Uttrycket kumulativa effekter används som beteckning för effekter som kan vara antingen additiva, synergistiska eller motverkande.
[Vägledning från Naturvårdsverket om kumulativa effekter.](#)

- **Klimat:** Identifiera, bedöm och beskriv klimatpåverkan (exempelvis växthusgasutsläpp) från verksamheter och åtgärder. Lika viktigt är det att identifiera, bedöma och beskriva verksamheterna och åtgärdernas eventuella utsatthet för klimatförändringar. Läs mer om klimatanpassning i Miljösamverkan Sveriges rapport [Klimatanpassning i prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter och förorenade områden](#).
- **Skyddsåtgärder:** Vilka skyddsåtgärder avser verksamhetsutövaren att göra för att minimera negativa miljöeffekter? Hanteringen av negativa effekter av en verksamhet eller åtgärd bör följa en skadelindringshierarki. Skadelindringshierarkin innebär att skador i första hand undviks. I andra hand bör de begränsas och återställas på plats. Endast i sista hand bör skador kompenseras.
- **Kompensationsåtgärder:** (16 kap. 9 § 3 miljöbalken). I ett tidigt skede är det bra att lyfta frågan kring behovet av ekologisk kompensation. En annan form av kompensationsåtgärd kan vara fiskeavgift vid vattenverksamhet, se avsnitt 5.3.2.
- **Samprövning:** Vilka samprövningar som är aktuella, till exempel markavvattning, artskydd, Natura 2000. Vilka övriga prövningar kan krävas?
- **Övrigt områdesskydd och intressen:** landskapsbildskydd, Natura 2000, bevarandeplaner i samband med Natura 2000-bedömningar, övriga områdesskydd, strandskydd, artskydd, natur- och kulturaspekter, markavvattning med mera. I de fall påverkan finns ska verksamhetsutövaren redogöra för vilka skyddsåtgärder som vidtas för att minska de negativa effekterna.
- **Miljökvalitetsnormer:** Uppgifter om planerade åtgärder för att undvika att verksamheten eller åtgärden bidrar till att en miljökvalitetsnorm (vatten, luft, buller) inte följs, om sådana uppgifter är relevanta med hänsyn till verksamhetens art och omfattning. Observera att otillåten försämring och äventyrar-begreppet (5 kap. 4 § miljöbalken) innebär att miljökonsekvensbeskrivningar och annat underlag i prövningar måste innehålla en beskrivning av hur verksamheten påverkar relevanta kvalitetsfaktorer/parametrar och att det räcker med en försämring av en kvalitetsfaktor/parameter för att en försämring av status ska ha skett.
[Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd om MKN vatten och tillsyn miljöfarlig verksamhet](#)
- **Miljömål:** Hur påverkar den aktuella verksamheten möjligheten att uppnå beslutade miljökvalitetsmål?
- **Riskbedömning:** Ange och bedöm risker som verksamheten kan ge upphov till i omgivningen till exempel vid brand eller vid utsläpp av kemikalier. Beredskap för och insatser vid allvarliga olyckor kan även behöva anges i vissa fall.

- **Övriga utredningar och uppgifter:** En redogörelse för de prognos- och mätmetoder, underlag och informationskällor som har använts med uppgift om eventuella brister och osäkerheter i metoderna och underlagen.
- **Sakkunskap:** Relevant sakkunskap/erfarenhet hos de som författat handlingar/inventeringar och så vidare ska redovisas.
[Naturvårdsverkets vägledning kring kompetenskrav.](#)
- **Icke-teknisk sammanfattning:** En icke-teknisk sammanfattning av innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen ska finnas med.
- **Samrådsredogörelse:** En samrådsredogörelse där det framgår hur samrådsprocessen gått till samt vad som framkommit ska bifogas.

5.3.2. *Särskilt om kompensationsåtgärder*

Det uppstår ofta negativa konsekvenser för naturmiljön även om miljöhänsyn tas vid exploateringar och begränsningar meddelas i tillstånd och villkor. Kvarstående skada kan ibland i viss mån kompenseras genom kompensationsåtgärder. Notera att det är först efter det att prövningsmyndigheten bedömt att verksamheten eller åtgärden kan tillåtas som frågan om krav på kompensationsåtgärder aktualiseras.

Ekologisk kompensation kan till exempel ske genom skötselåtgärder, restaurering av skadade miljöer, skapande av nya livsmiljöer eller genom att långsiktigt skydda naturområden som tidigare saknat skydd.

[Naturvårdsverkets handbok om ekologisk kompensation](#)

[Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd Ekologisk kompensation](#)

I fråga om mindre vattenverksamhetsprojekt, exempelvis vid muddringar och utfyllnader i vattenområdet som påverkar fiskevärden, kan verksamhetsutövaren istället för en kompensationsåtgärd föreslå en fiskeavgift som kan användas till att lägga ihop pengar och få till en ordentlig åtgärd. Se 6 kap. 5 § lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, LSV.

Vid större projekt är det bättre att verksamhetsutövaren utreder och vidtar en ”riktig” skydds- eller kompensationsåtgärd. Fiskeavgifter ska inte användas som ett sätt att kunna köpa sig fri från skydds- eller kompensationsåtgärder, men är ett sätt att ändå kunna kompensera miljön i de fall där åtgärdens skada inte är tillräckligt stor för att motivera en kostsam kompensationsåtgärd.

För vattenverksamheter som vattenkraftverk, vattenreglering, vattenöverledning och vattentäkt kan krävas en bygdeavgift (enligt 6 kap. 1 § LSV) och en särskild fiskeavgift (enligt 6 kap. 6 § LSV).

6. Begrepp och laghänvisningar

6.1. Begrepp och förklaringar

Texterna nedan är delvis hämtade från Naturvårdsverket

Miljöbedömning

Ordet miljöbedömning i 6 kap. miljöbalken används som ett samlingsnamn för förfaranden vid miljöbedömning för dels planer och program, dels verksamheter och åtgärder. En miljöbedömning innebär att miljöeffekter ska identifieras, beskrivas och bedömas vid planering av och beslut om planer och program eller verksamheter och åtgärder.

Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Undersökning

Ordet undersökning i 6 kap. miljöbalken används som beteckning för den process som ska leda fram till ett ställningstagande i frågan om en miljöbedömning ska göras eller inte göras.

För både strategiska och specifika miljöbedömningar är den avgörande frågan för om en miljöbedömning ska göras om genomförandet av planen, programmet, verksamheten eller åtgärden kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Undersökningen syftar till att nå fram till ett svar på den frågan.

Specifik miljöbedömning

En specifik miljöbedömning innebär miljöbedömning för verksamheter och åtgärder. Det är den process som innebär att samråd genomförs, att en miljökonsekvensbeskrivning tas fram, och att hänsyn tas till miljökonsekvensbeskrivnings innehåll och det som framkommit i samråden när beslut fattas.

Miljökonsekvensbeskrivning - MKB

En miljökonsekvensbeskrivning ska tas fram som en del av miljöbedömningsprocessen. Innehållskravet på miljökonsekvensbeskrivningen framgår av 6 kap. 11 § miljöbalken för strategiska miljöbedömningar och av 6 kap. 35 § miljöbalken för specifika miljöbedömningar.

Liten miljökonsekvensbeskrivning

Uttrycket liten miljökonsekvensbeskrivning används som beteckning för det prövningsunderlag som ska tas fram för verksamheter och åtgärder som inte kan antas innebära betydande miljöpåverkan.

Natura 2000

EU bygger ett nätverk av områden med skyddsvärd natur som kallas Natura 2000. Syftet är att EU:s medlemsländer ska ta ett gemensamt ansvar för att bevara arter och naturtyper som förekommer i Europa. Natura 2000 har tillkommit med stöd av två EG-direktiv; Fågeldirektivet (EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009) om bevarande av vilda fåglar och Habitatdirektivet (EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG.

EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande förordning om områdesskydd med mera. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom Natura 2000-området kräver tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

IED Industriutsläppsdirektivet från engelskans Industrial Emissions Directive

BAT Best Available Techniques – bästa tillgängliga teknik

BREF BAT Reference Document – branschvis sammanställning av miljöskyddsteknik

BAT-slutsatser Kapitel i BREF – branschvisa slutsatser om vad som är bästa tillgängliga teknik

BMT Bästa Möjliga Teknik

REF Reference Document - branschgemensamt referensdokument för ett specifikt ämnesområde i BREF-processen

SWEREF99 TM

Ett koordinatsystem för att ange geografiska positioner i Sverige.

[Länk till Lantmäteriet, projektioner.](#)

RH00/RH1900, RH70 och RH2000

Det finns tre huvudsakliga nationella höjdsystem, som betecknas RH00 eller RH1900, RH70 och RH2000. Det finns inget generellt matematiskt samband mellan dem och differensen varierar över landet. För konvertering mellan systemen behöver inmätning av skillnaden göras på plats, för lägre noggrannhet kan kommunvisa samband användas.

Det finns också en uppsjö av lokala höjdsystem, främst kommunspecifika. Dessa ska undvikas och en ansökan bör använda RH2000 om det inte finns särskilda skäl (historik) att använda ett äldre system. [Länk till Lantmäteriet, höjdsystem](#)

6.2. Lagstöd

Miljöbalken (1998:808)

Miljöbedömningsförordning (2017:966)

Miljöprövningsförordning (2013:251)

Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (fiskeavgift)

Kulturmiljölagen (1988:950)

Sevesolagstiftningen Lag 1999:381 om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor)

Industriutsläppsförordning (2013:250)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, Bilaga III, 2p. a

Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (1) och rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (2)

7. Bilagor och länkar

Bilaga 1	Processchema
Bilaga 2	BMP kan antas, mall
Bilaga 3	BMP kan inte antas, mall
Bilaga 4	Text för internremiss
Bilaga 5	Meddelande om brister i samrådsunderlag, mall
Bilaga 6	Stänga samråd efter 1 år, mall
Bilaga 7	Meddelande om automatisk BMP, mall
Länk till	Folder "Samråd" , två versioner utskrift och webb.
Länk till	Checklista "Stöd för bedömning av betydande miljöpåverkan" OBS! Denna checklista ska vidareutvecklas inom ett separat projekt med start 2021.

**Miljösamverkan
Sverige**